

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA
ADABIYOTI UNIVERSITETI**

Tarjima nazariyasi va amaliyoti fakulteti

Sharq tillari kafedrası

SHARQ TILI (FORS TILI)

O‘qituvchi sillabusi

Tuzuvchi: Turdiyeva Hulkar

Fan/modul kodi 200.6SHT7T	O‘quv yili 2020-2021	Semestr 1 (kuzgi)	ECTS - Kreditlar 7	
1- semestrdađi ECTS – Kreditlar soni 7	Ta’lim tili Fors		Haftadađi dars soatlari 6	
Fanning darajasi O‘rta darajadađi fan - 200	Fan/modul turi Majburiy		Modul rahbari Turdiyeva Hulkar	
Universitet kampusi 4-blok	Hafta kunlari Dushanba, chorshanba, juma		Vaqtı Kunning birinchi yarmida	
	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	FORS TILI	1-semestr 90	1-semestr 120	1-semestr 210
I- semestr	Modul Fors tili amaliyoti	90	120	210
	JAMI	90	120	210

Fanning tavsifi –

talabalarda fors tili bilimlarini takomillashtirish, mazkur tilda yozish, o‘qish, og‘zaki nutqni o‘stirish, klassik va hozirgi davr matnlari bilan ishlash, nazm va nasr materiallari tanishtirish, malakalarini rivojlantirish hamda ularni amaliyotga tatbiq etish ko‘nikmasini hosil qilishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar, jamiyatning turli sohalaridagi jarayonlariga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Fan mohiyati –

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan berilgan tavsiyalar va mulohazalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy mavzular bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy mashqlar, taqdimotlar, keyslar orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha talabalar bilimlarni o'zlashtirish va mustahkamlash, tarqatma materiallar asosida bilimlarni o'zlashtirish, mavzular bo'yicha taqdimotlar va kichik ko'lamdagi loyiha ishlarini tayyorlashlari lozim.

Fanning natijasi –

Fan natijasida talabalar fors tilida yozish, o'qish, tushunish va gapirish ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Klassik va zamonaviy matnlar bilan o'rta darajada ishlay oladilar.

Baholash me'zonlari –

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018 yil 9 avgustdagi 19-2018-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan, O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligidan 2018 yil 26 sentyabrdagi 3069-son bilan ro'yxatdan o'tkazilgan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi" nizomga muvofiq ishlab chiqildi. Baholash ON, YaN dan iborat.

Turi	Foizi	Saralash turi	Shakli
Og'zaki-yozma imtihon	50%	OH, YH	Savol-javob, test, tarjima
Mustaqil ta'lim	50%	Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan nutq/ma'ruza tayyorlanadi va uning taqdimoti tashkil qilinadi.	Taqdimot

Ta'lim berish va o'qitish metodlari –

Reproduktiv va produktiv ta'lim metodlari; o'rganilayotgan materialni muammoli bayon etish; qisman-izlanuvchilik, yoki evristik; tadqiqotchilik (interfaol keys-stadilar; amaliy mashg'ulot (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; individual loyihalar; jamoa bo'lib ishlash;) va h.k.

Kalit so'zlar – fors tiliga kirish, fors alifbosi, fonetika, grammatika, morfologiya, sintaksis, leksikologiya, nutq, muloqotga kirishish, intonatsiya, talaffuz, klassik va zamonaviy manbalar.

Mavzular ro'yxati –

“FORS TILI” fani bo'yicha amaliy mashg'ulotlar:**1 – semestr**

	Mavzular	Dars soatlari hajmi
№	Modul “FORS TILI”	90 soat
1	Arab alifbosi asosidagi fors yozuvi tarixi.	2

2	Fors alifbosi (7 ta harf)	2
3	Fors alifbosi (7 ta harf)	2
4	Fors alifbosi (7 ta harf)	2
5	Fors alifbosi (7 ta harf)	2
6	Fors alifbosi (4 ta harf)	2
7	Fors tilida unilarning ifodalanishi	2
8	Arab satr usti belgilari	2
9	Mustahkamlash mashqlari	2
10	Fors tilida ot kesim.	2
11	Ko'rsatish va so'roq olmoshlari	2
12	Kishilik olmoshlari. Bog'lamaning to'liq va qisqa shakllarining tuslanishi	2
13	Bog'lamaning to'liq va qisqa shakllarining tuslanishi	2
14	So'roq gapning tuzilishi	2
15	Fors tilida izofa va izofa zanjiri	2
16	Fors tilida ko'plikning ifodalanishi	2
17	Fors tilida son. Miqdor va tartib son.	2
18	Fors tilida vaqtning ifodalanishi	2
19	Fors tilida fe'l. O'tgan zamon aniq fe'li.	2
20	Fors tilida predloglar. Asosiy, izofali va murakkab predloglar	2
21	Fors tilida ravish	2
22	Hozirgi-kelasi zamon fe'li.	2
23	Qo'shma fe'llar, ularning kontakt va distant holati.	2
24	Fors tilida fe'l mayllari. Buyruq mayli	2
25	Hozirgi zamon shart istak mayli	2
26	O'tgan zamon shart-istak mayli	2
27	Modal fe'llar va modal so'zlar	2
28	Fors tilida sifat. Sifat darajalari.	2
29	O'tgan zamon davom fe'li	2

30	Fe'ning funksional shakllari:Harakat nomi, Ravishdosh.	2
31	Fe'ning funksional shakllari: O'tgan zamon sifatdoshi	2
32	Fe'ning funksional shakllari: Hozirgi va kelasi zamon sifatdoshi	2
33	O'tgan zamon natijali fe'li	2
34	Uzoq o'tgan zamon fe'li.	2
35	Qisqartirilgan infinitiv. Shaxssiz gaplar	2
36	Aniq kelasi zamon fe'li	2
37	O'timli va o'timsiz fe'llar. Fe'l nisbatlari: Majhul nisbat	2
38	Fors tilida yo'ylar va ularning funksiyalari	2
39	Fors tilida ergash gaplar va ularning tuzilishi Payt ergash gap	2
40	Maqsad ergash gap	2
41	Shart ergash gap	2
42	Aniqlovchi ergash gap	2
43	To'siqsiz ergash gap	2
44	Sabab ergash gap	2
45	Takrorlash	2

	MUSTAQIL TA'LIM MAVZULARI	120
1	Fors alifbosi, harflarning shakllari	12
2	Arab satr usti belgilari	2
3	Fors tilida olmoshlar	4
4	Bog'lama va uning shakllari. Bog'lamaning tuslanishi	2
5	So'roq gapning tuzilishi	4
6	Forsiy izofaning yasalishi va imlosi. Izofa zanjiri.	2
7	Otlarda son kategoriyasi	4
8	Fors tilida vaqtning ifodalanishi	2
9	Fors tilida predloglar. Asosiy, izofali va murakkab predloglar	6
10	Fors tilida numerativlarning ifodalanishi	2

11	Fors tilida fe'l zamonlari.	10
12	Fors tilida ravishning ifodalanishi	2
13	Fors tilida fe'llarda mayl kategoriyasi (Buyruq va shart-istak mayllari)	4
14	Modal fe'llar va modal so'zlar	4
15	Fors tilida sifat turlari va darajalari.	2
16	Fe'ning funksional shakllari:Harakat nomi, Sifatdosh, Ravishdosh.	6
17	Fors tilida ergash gaplar, ularning tuzilishi va qo'llanilishi	8
18	Fors tilida yo'qlar va ularning funksiyalari	2
19	Matn o'qish va lug'at bilan ishlash.	6
20	Badiiy matn tarjimasini.	8
21	"Mening dam olish kunim" mavzusida matn tuzish	2
22	"Mening oilam" mavzusida matn tuzish	2
23	"Men sevgan adib" mavzusida matn tuzish	2
24	"Mening universitetim" mavzusida matn tuzish	2
25	Kinofilm nutqi bilan ishlash	4
26	Klassik matnlar bilan ishlash	10
27	She'r yodlash	4
28	Erkin mavzuda insho yozish	2

Fan bo'yicha savollar to'plami :

- 1.Fors tili qaysi yozuvga asoslangan?
- 2.Fors tili qaysi tillar oilasiga mansub?
3. Fors tilining taraqqiyot bosqichlari necha davrga bo'linadi?
- 4.Fors tilida ijod qilgan shoir va adiblardan kimlarni bilasiz?
5. Arab-fors alifbosidagi harflar yozuvdagi xususiyatlariga ko'ra qanday harflarga bo'linadi?
6. Fors tilida qisqa va cho'ziq unlilar.
7. O'zbek va fors tillaridagi ot kesimli sodda yig'iq gaplarda so'z tartibi qanday?
8. Fors tilida qanday olmosh turlari bor va ularning qo'llanilishi qanday?
9. So'roq gaplarning tuzilishi qanday va o'zbek tili bilan struktura farqi?
10. Arab va fors tillarida izofa qanday tushuncha?
11. Fors tilida otlarda son kategoriyasi qanday ifodalanadi?
- 12.Predloglar qanday turlarga bo'linadi va ularning qo'llanilish mahsuldorligi qanday?
13. Fors tilida nechta zamon bor? Forscha nomlari, tuzilishi, ma'nolari qanday?
14. Fors tilida qanday fe'l mayllari bor?
15. Fors tilida fe'l nisbatlari qanday ifodalanadi?
16. Fors tilida ergash gaplar qanday ifodalanadi va ular tarkibidagi bog'lovchilar qo'llanilishi

hamda gap strukturasi o'zbek tili ergash gaplari bilan o'xshashlik va farqlari bormi?
17. Fors tilida qanday ravish turlari mavjud? Jahon tilshunoslari bilan Eron tilshunoslarining nazariyalari o'rtasida qanday tavofutlar bor?
18. Fors tilida qanday sifat turlari, darajalari mavjud? Jahon tilshunoslari bilan Eron tilshunoslarining nazariyalari o'rtasida qanday tavofutlar bor?
19. Fors tilida qanday "yoy"lar mavjud va ularning funksiyalari qanday?
20. Fe'ning funksional shakllariga qanday mavzular kiradi?

Materiallar va adabiyotlar ro'yxati:

Asosiy adabiyotlar:

1. Abdusamadov M. Fors tili. –T.: Sharq, 2007.
2. Anousha Shamsavari, Blake Atwood. Persian of Iran Today, 2 Volume. UT Austin Center for Middle Eastern Studies, 2013.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi" to'g'risidagi Farmoni (Xalq so'zi 2017-yil, 8-fevral)
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari" to'g'risida (Xalq so'zi 2017-yil, 21-aprel).
3. Quronbekov A., Vohidov A., Ziyayeva T. Fors tili. –T.: Musiqa, 2009.
4. Rubinchik Yu.A. Grammatika sovremennogo persidskogo literaturnogo yazika. - M., 2001.
5. Rubinchik Yu.A. Persidsko-russkiy slovar. –M., 1965.
6. Muin M. Farhang-e forsi. –Tehron, 1371.
7. Is'hoqov F. Eski o'zbek tili va yozuvi. – Toshkent. 1995.

Elektron ta'lim resurslari:

1. <http://natlib.uz> –Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi sayti
2. <http://ensiklopediya.uz> – O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi sayti
3. <http://ziyouz.uz> – O'zbek va jahon adabiyoti portal
4. <http://ziyonet.uz> –O'zbekiston milliy ta'lim portali
5. <http://kitob.uz/> - Respublika bolalar kutubxonasi
6. <http://www.kamolot.uz> – "Kamolot" yoshlar ijtimoiy sayti
7. www.blogfa.com

O'qituvchining kontakt ma'lumotlari:

Turdiyeva Hulkar Komilovna – "Sharq tillari" kafedrasida o'qituvchisi
Shaxsiy pochta: hulkar.kamilovna@gmail.com
Korporativ pochta: turdiyeva@navoiy-uni-uz
Tel: (90) 9727863

O'qituvchi bilan haftalik konsultatsiya vaqti:

Dushanba: 14⁰⁰-16⁰⁰
Chorshanba: 14⁰⁰-16⁰⁰